

О`ЗБЕКISTONDA QISHLOQ XO`JALIGINI YOPPASIGA
KOLLEKTIVLASHTIRISH SIYOSATI TARIXSHUNOSLIGI

HISTORICOLOGY OF THE POLICY OF COLLECTIVE AGRICULTURE IN
UZBEKISTAN

ИСТОРИКОЛОГИЯ ПОЛИТИКИ КОЛЛЕКТИВНОГО СЕЛЬСКОГО
ХОЗЯЙСТВА В УЗБЕКИСТАНЕ

Andijon davlat pedagogika instituti 2- kurs magistranti

Turg'unov Shaxzodbek Muhammadjon o'gli

Tel .+998888350066

shayxzodbek7766@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada O'zbekistonda qishloq xo'jaligini yoppasiga kollektivlashtirish siyosatining tarixiy jarayonlari, nazariy asoslari va amaliyotlari tahlil qilinadi. Maqola uchta bobdan iborat bo'lib, birinchi bobda yoppasiga kollektivlashtirish siyosatini o'rganishning nazariy-metodologik asoslari va manbalari ko'rib chiqiladi. Ikkinchi bobda esa Sovet davrida O'zbekistonda kollektivlashtirish siyosatining amalga oshirilishi, partiya va sovet arboblarning asarlaridagi yoritilishi, shuningdek, XX asrning 30-50-yillarida va 60-80-yillarida O'zbek tarixshunosligida bu masalaning qanday aks etgani tahlil etiladi. Uchinchi bobda mustaqillik yillarida qishloq xo'jaligini kollektivlashtirish siyosati va quloq qilish muammosi, shuningdek, bu jarayonlarning yangi bosqichlari ko'rib chiqiladi. Maqola O'zbekiston tarixida qishloq xo'jaligi kollektivlashtirishining ijtimoiy, iqtisodiy va siyosiy jihatlarini o'rganishga qaratilgan.

Abstract: This article analyzes the historical processes, theoretical foundations and practices of the policy of total collectivization of agriculture in Uzbekistan. The article consists of three chapters, in the first chapter the theoretical and methodological foundations and sources of the study of collectivization policy are considered. The second chapter analyzes the implementation of the policy of collectivization in Uzbekistan during the Soviet period, its coverage in the works of party and Soviet figures, as well as how this issue was reflected in Uzbek historiography in the 30s-50s

“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN SCIENTIFIC INNOVATIVE RESEARCH”

Volume 10. October 2024

and 60s-80s of the 20th century. The third chapter examines the policy of agricultural collectivization and the problem of earldom in the years of independence, as well as new stages of these processes. The article aims to study the social, economic and political aspects of agricultural collectivization in the history of Uzbekistan.

Аннотация: В данной статье анализируются исторические процессы, теоретические основы и практика политики тотальной коллективизации сельского хозяйства в Узбекистане. Статья состоит из трёх глав, в первой главе рассматриваются теоретико-методологические основы и источники изучения политики коллективизации. Во второй главе анализируется реализация политики коллективизации в Узбекистане в советский период, ее освещение в трудах партийных и советских деятелей, а также то, как этот вопрос отражался в узбекской историографии 30-50-х и 60-80-х годов. 20 века. В третьей главе рассматривается политика коллективизации сельского хозяйства и проблемы ее начала в годы независимости, а также новые этапы этих процессов. Целью статьи является изучение социальных, экономических и политических аспектов коллективизации сельского хозяйства в истории Узбекистана.

Kalit soʻzlar: Kollektivlashtirish, Qishloq xoʻjaligi, Oʻzbekiston Tarixshunoslik, Sovet davri, Mustaqillik, Quloq qilish siyosati, Agrar tarix, Ijtimoiy-iqtisodiy jarayonlar.

Key words: Collectivization, Agriculture, Historiography of Uzbekistan, Soviet period, Independence, Policy of listening, Agrarian history, Socio-economic processes.

Ключевые слова: Коллективизация, Сельское хозяйство, Историография Узбекистана, Советский период, Независимость, Политика слушания, Аграрная история, Социально-экономические процессы.

Kollektivlashtirish siyosatini oʻrganish uchun quyidagi manbalarni koʻrib chiqishimiz mumkin. Tarixiy kitoblar va monografiyalar: Kollektivlashtirish siyosatining tarixiy rivojlanishi, maqsadlari va amalga oshirilishi haqida batafsil ma'lumotlarni taqdim etadigan kitoblar. Rasmiy hujjatlar: Sovet Ittifoqi davrida qabul qilingan qonunlar, qarorlar va farmoyishlar. Masalan, Stalin va boshqa rahbarlarning kollektivlashtirish haqidagi nutqlari va chiqishlari. Akademik maqolalar va tadqiqotlar: Soha mutaxassislari tomonidan yozilgan maqolalar, jurnalistlar va tarixchilar tomonidan tahlil qilingan tadqiqotlar. Arxiv materiallari: Kollektivlashtirish siyosati boʻyicha arxiv hujjatlari, ma'lumotlar va statistikalari. Dokumental filmlar va videoroliklar: Oʻsha davrni tasvirlaydigan, kollektivlashtirish jarayonini koʻrsatadigan

“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN SCIENTIFIC INNOVATIVE RESEARCH”

Volume 10. October 2024

dokumental filmlar. O‘zbekiston tarixi bo‘yicha o‘qituvchilar va tarixchilar: Ushbu mavzu bo‘yicha tajribaga ega mutaxassislardan maslahat va ma‘lumot olish. Bu manbalar orqali biz kollektivlashtirish siyosatining maqsadlari, amalga oshirilishi va natijalari haqida kengroq tushuncha hosil qilishimiz mumkin.

Sovet hokimiyati davrida joriy qilingan kollektivlashtirish siyosati 1920-1930-yillarda qishloq xo‘jaligida ijtimoiylashtirish jarayonini kuchaytirish maqsadida amalga oshirildi. Bu siyosat Sovet Ittifoqida, xususan, Rossiya, Ukraina va boshqa respublikalarda o‘tkazildi. Asosiy qadamlar va jarayonlar quyidagilarni o‘z ichiga oladi: Siyosiy va iqtisodiy maqsadlar: Kollektivlashtirishning asosiy maqsadi qishloq xo‘jalik ishlab chiqarishini ijtimoiylashtirish, qishloqdagi kichik dehqonchilikni yirik kollektiv fermer xo‘jaliklariga aylantirish edi. Bu bilan, shu bilan birga, qishloq iqtisodini davlat nazoratiga olish va industrializatsiya jarayonini qo‘llab-quvvatlash maqsad qilindi. Kollektiv xo‘jaliklarning tashkil etilishi: Bu jarayon 1929 yilda boshlangan va kollektivlashtirishning ikki asosiy shakli - kolxozlar (kollektiv dehqonchilik xo‘jaliklari) va sovxozlar (davlat fermalari) tashkil qilindi. Kollektivlashtirishni tezlashtirish va dehqonlarni kollektivlarga majburlash uchun davlatning majburiy choralari qo‘llanildi. Aholining qarshiligi: Kollektivlashtirish jarayonida ko‘plab qishloq aholisi, ayniqsa, boy dehqonlar (kulaklar) qarshilik ko‘rsatdi. Bu qarshiliklar ko‘pincha repressiyalar va qatag‘onlar bilan bostirildi, ko‘plab kulaklar deportatsiya qilindi yoki jazolandilar. Qishloq xo‘jalik inqirozi: Kollektivlashtirish jarayoni davomida ko‘plab muammolar yuzaga keldi, jumladan, qishloq xo‘jalik ishlab chiqarishining pasayishi, ochlik va iqtisodiy inqirozlar. 1930-yillar oxirida bu muammolarni hal qilish uchun bir qator o‘zgarishlar kiritildi, lekin jarayonning ijtimoiy va iqtisodiy natijalari uzoq vaqt davom etdi. Natijalar: Kollektivlashtirish jarayoni Sovet Ittifoqining qishloq xo‘jalik tizimini o‘zgartirdi, lekin ko‘plab ijtimoiy va iqtisodiy muammolarni keltirib chiqardi. Bu jarayon uzoq muddatli iqtisodiy va ijtimoiy oqibatlariga olib keldi. Kollektivlashtirish siyosati va uning natijalarini chuqurroq tushunish uchun tarixiy hujjatlar, statistik ma‘lumotlar, tajribali tarixchilar tomonidan yozilgan ilmiy tadqiqotlar va arxiv materiallari orqali o‘rganish mumkin. Sovet Ittifoqida kollektivlashtirishning asosiy maqsadlari quyidagilar edi: Qishloq xo‘jaligini ijtimoiylashtirish: Kollektivlashtirish orqali qishloq xo‘jalik ishlab chiqarishini davlat nazoratiga olish va dehqonchilikni yirik kollektiv fermer xo‘jaliklariga aylantirish. Industrializatsiyani qo‘llab-quvvatlash: Qishloq xo‘jaligidan olingan resurslarni (xom ashyo va ishchi kuchi) sanoat sektori uchun

“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN SCIENTIFIC INNOVATIVE RESEARCH”

Volume 10. October 2024

ajratish va iqtisodiy rivojlanishni tezlashtirish. Sovet iqtisodiyotining markaziy lashtirilishi: Kollektivlashtirish yordamida qishloq xo‘jalik mahsulotlarini davlat tomonidan nazorat qilish va tarqatish, shuningdek, iqtisodiy rejalashtirish va resurslarni markazlashtirishni amalga oshirish. Ijtimoiy tenglikni ta‘minlash: Kollektivlashtirish orqali qishloqdagi ijtimoiy tabaqalanishni kamaytirish va "boy dehqon" (kulak) qatlamini yo‘q qilish. Bu, o‘z navbatida, iqtisodiy va ijtimoiy tenglikni kuchaytirish maqsadida amalga oshirildi. Qishloq xo‘jalik ishchilarining ishlab chiqarish samaradorligini oshirish: Yirik kollektivlar orqali ishlab chiqarishning samaradorligini oshirish va qishloq xo‘jalik texnologiyalarini yangilash. Bu maqsadlar Sovet Ittifoqining iqtisodiy va ijtimoiy siyosatining asosiy qismini tashkil etdi, biroq kollektivlashtirish jarayoni ko‘plab qiyinchiliklar va muammolarni keltirib chiqardi.

Qishloq xo‘jaligini ijtimoiylashtirish orqali Sovet Ittifoqi quyidagi maqsadlarni amalga oshirishni rejalashtirdi: Davlat nazoratini kuchaytirish: Kollektivlashtirish yordamida qishloq xo‘jalik ishlab chiqarishini markaziy ravishda boshqarish va nazorat qilish. Davlat kollektivlar orqali mahsulotlar ishlab chiqarishni va tarqatishni to‘liq o‘z qo‘liga olishni maqsad qildi. Kichik dehqonchilikni bartaraf etish: Kichik, mustaqil dehqonchilik xo‘jaliklarini bartaraf etish va ularni yirik kollektiv fermer xo‘jaliklariga (kolxozlarga) birlashtirish. Bu orqali qishloq xo‘jalik ishlab chiqarishini samaraliroq qilish. Sanoatni qo‘llab-quvvatlash uchun resurslarni yig‘ish: Qishloq xo‘jaligidan olingan mahsulotlarni davlatga topshirish va sanoat sektori uchun xom ashyo resurslarini ta‘minlash. Bu, ayniqsa, sanoatlashish jarayonini tezlashtirish uchun zarur edi. Qishloq iqtisodini modernizatsiya qilish: Kollektivlar orqali qishloq xo‘jaligida yangi texnologiyalar va usullarni joriy etish, ishlab chiqarishni optimallashtirish va ishlab chiqarish samaradorligini oshirish. Sotsial tenglikni ta‘minlash: Ijtimoiy tabaqalanishni kamaytirish va qishloq aholisi o‘rtasida tenglikni oshirish. Kollektivlashtirish orqali dehqonlar o‘rtasidagi iqtisodiy farqlarni kamaytirish va ijtimoiy adolatni ta‘minlash. Kollektiv xo‘jaliklarni tashkil etish va boshqarish: Qishloq xo‘jalik ishlarini tashkil etish va boshqarish uchun kollektivlarni yaratish va ularga rahbarlik qilish. Bu kollektivlar orqali ishlash jarayonlarini markazlashtirish. Bu maqsadlar orqali Sovet hukumati qishloq xo‘jaligini rivojlantirish va iqtisodiy modernizatsiyani amalga oshirishga harakat qildi, ammo jarayon ko‘plab ijtimoiy va iqtisodiy muammolarni keltirib chiqardi. Davlat nazoratini kuchaytirish: Kollektivlashtirish yordamida qishloq xo‘jalik ishlab chiqarishini markaziy ravishda boshqarish va nazorat qilish. Davlat kollektivlar orqali mahsulotlar ishlab chiqarishni

“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN SCIENTIFIC INNOVATIVE RESEARCH”

Volume 10. October 2024

va tarqatishni to‘liq o‘z qo‘liga olishni maqsad qildi. O‘zbekistondagi partiya va sovet arboblarning asarlarida qishloq xo‘jaligini kollektivlashtirish masalalari keng yoritilgan. Ushbu asarlarda kollektivlashtirish jarayoni, uning maqsadlari, amalga oshirilishi, shuningdek, natijalari va oqibatlari haqida quyidagicha ma'lumotlar mavjud: Siyosiy va iqtisodiy nazariyalar: O‘zbekistonning partiya va sovet rahbarlari kollektivlashtirishning siyosiy va iqtisodiy nazariyalarini o‘z asarlarida taqdim etganlar. Masalan, kollektivlashtirishning markaziy boshqaruv va iqtisodiy rejalashtirishga ta'siri haqida ma'lumotlar mavjud. Amalga oshirilishi: Asarlarda kollektivlashtirish jarayonining qanday amalga oshirilgani, yirik kolxoz va sovxozlarning tashkil etilishi, qishloq xo‘jalik ishlari va resurslarning markaziy boshqaruvga o‘tkazilishi haqida tavsiflanadi. Siyosiy maqom va tashkiliy o‘zgarishlar: Kollektivlashtirish siyosatining amalga oshirilishi va uning partiya va sovet tizimlarida qanday o‘zgarishlarga olib kelgani, shu jumladan, rahbarlarning qishloq xo‘jaligi va kollektivlashtirish masalalarida qanday qarorlar qabul qilganliklari haqida ma'lumotlar mavjud. Ijtimoiy va iqtisodiy natijalar: Kollektivlashtirishning ijtimoiy va iqtisodiy natijalari, shu jumladan, qishloq aholisi va dehqonlarning hayoti va ishlash sharoitlariga qanday ta'sir ko‘rsatgani haqida tahlil va baholar mavjud. Qarshilik va repressiyalar: Kollektivlashtirish jarayonida yuzaga kelgan qarshilik va repressiyalar, qishloq aholisi va kulaklarning davlat siyosatiga bo‘lgan munosabati va ularga qarshi qanday choralar ko‘rilgani haqida ma'lumotlar. Kritik yondashuv: Ba'zi asarlarda kollektivlashtirishning kamchiliklari, ijtimoiy muammolar va iqtisodiy inqirozlar, shuningdek, bu jarayonning davlat siyosatidagi roli tanqid qilinadi. Bu masalalar, ko‘pincha, Sovet davrining ideologik va siyosiy nuqtai nazaridan yoritilgan, shuning uchun asarlarni o‘rganishda tarixiy kontekstni hisobga olish muhimdir. O‘zbekiston tarixiga oid bu kabi materiallarni o‘rganish uchun arxiv hujjatlari, tarixiy kitoblar va ilmiy maqolalardan foydalanish mumkin. Sotsializm va kollektivlashtirish: Sovet rahbarlari kollektivlashtirishni sotsialistik ijtimoiy tartibni o‘rnatishning ajralmas qismi sifatida ko‘rdilar. O‘zbekistonning partiya va sovet rahbarlari kollektivlashtirishning siyosiy va iqtisodiy nazariyalarini o‘z asarlarida quyidagi nuqtai nazarlarda taqdim etganlar. Sotsializm va kollektivlashtirish: Sovet rahbarlari kollektivlashtirishni sotsialistik ijtimoiy tartibni o‘rnatishning ajralmas qismi sifatida ko‘rdilar. Bu jarayon qishloq xo‘jaligida ishlab chiqarishni ijtimoiylashtirish, iqtisodiy manfaatlarni birlashtirish va shaxsiy mulkchilikni bartaraf etishni maqsad qilgan.

“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN SCIENTIFIC INNOVATIVE RESEARCH”

Volume 10. October 2024

Markaziy rejalashtirish va nazorat: Kollektivlashtirish orqali qishloq xo‘jalik ishlab chiqarishini markaziy ravishda boshqarish va nazorat qilish. Bu nazariyaga ko‘ra, markaziy rejalashtirish orqali resurslarni samarali taqsimlash va iqtisodiy rejalashtirishni amalga oshirish mumkin edi.

Quloqlar va qishloq tabaqalari: Quloqlarni (boy dehqonlarni) va boshqa iqtisodiy tabaqalarni bartaraf etish maqsadida kollektivlashtirishni amalga oshirish, shu orqali ijtimoiy tenglikni oshirish va iqtisodiy adolatni ta'minlash. Quloqlar ustidan nazoratni kuchaytirish va qishloq aholisi o‘rtasidagi iqtisodiy farqlarni kamaytirish.

Kolxozlar va sovxozlar: Kolxozlar (kollektiv dehqonchilik xo‘jaliklari) va sovxozlarni tashkil etish orqali qishloq xo‘jaligida yagona iqtisodiy tizimni yaratish. Bu nazariya qishloq xo‘jalik ishlab chiqarishining samaradorligini oshirish uchun kollektiv fermer xo‘jaliklarini tashkil etishni ko‘zda tutgan.

Qishloq xo‘jaligi va sanoat integratsiyasi: Kollektivlashtirish orqali qishloq xo‘jaligi bilan sanoatni integratsiya qilish. Qishloq xo‘jalik mahsulotlarini sanoat sektori uchun xom ashyo sifatida ishlatish va sanoatlashishni qo‘llab-quvvatlash.

Sotsialistik qishloq xo‘jaligi: Qishloq xo‘jalik ishlab chiqarishining sotsialistik asosda tashkil etilishi, bu orqali iqtisodiy o‘rnatishni ta'minlash va qishloq hayotini modernizatsiya qilish. Bu nazariyalar, Sovet Ittifoqining iqtisodiy siyosati va ideologik dasturining bir qismi bo‘lib, kollektivlashtirish jarayonining asosiy tamoyillarini tashkil etdi. O‘zbekistonning partiya va sovet rahbarlari bu nazariyalarni o‘z asarlarida ko‘pincha ideologik va siyosiy nuqtai nazardan yoritdilar.

Arboblarining asarlarida qishloq xo‘jaligini kollektivlashtirish masalalari keng yoritilgan. Ushbu asarlarda kollektivlashtirish jarayoni, uning maqsadlari, amalga oshirilishi, shuningdek, natijalari va oqibatlari haqida quyidagicha ma'lumotlar mavjud. Siyosiy va iqtisodiy nazariyalar: O‘zbekistonning partiya va sovet rahbarlari kollektivlashtirishning siyosiy va iqtisodiy nazariyalarini o‘z asarlarida taqdim etganlar. Masalan, kollektivlashtirishning markaziy boshqaruv va iqtisodiy rejalashtirishga ta'siri haqida ma'lumotlar mavjud. Amalga oshirilishi: Asarlarda kollektivlashtirish jarayonining qanday amalga oshirilgani, yirik kolxoz va sovxozlarning tashkil etilishi, qishloq xo‘jalik ishlari va resurslarning markaziy boshqaruvga o‘tkazilishi haqida tavsiflanadi. Siyosiy maqom va tashkiliy o‘zgarishlar: Kollektivlashtirish siyosatining amalga oshirilishi va uning partiya va sovet tizimlarida qanday o‘zgarishlarga olib kelgani, shu jumladan, rahbarlarning qishloq xo‘jaligi va kollektivlashtirish masalalarida qanday qarorlar qabul qilganliklari haqida

“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN SCIENTIFIC INNOVATIVE RESEARCH”

Volume 10. October 2024

ma'lumotlar mavjud. Ijtimoiy va iqtisodiy natijalar: Kollektivlashtirishning ijtimoiy va iqtisodiy natijalari, shu jumladan, qishloq aholisi va dehqonlarning hayoti va ishlash sharoitlariga qanday ta'sir ko'rsatgani haqida tahlil va baholar mavjud.

Qarshilik va repressiyalar: Kollektivlashtirish jarayonida yuzaga kelgan qarshilik va repressiyalar, qishloq aholisi va kulaklarning davlat siyosatiga bo'lgan munosabati va ularga qarshi qanday choralar ko'rilgani haqida ma'lumotlar.

Kritik yondashuv: Ba'zi asarlarda kollektivlashtirishning kamchiliklari, ijtimoiy muammolar va iqtisodiy inqirozlar, shuningdek, bu jarayonning davlat siyosatidagi roli tanqid qilinadi. Bu masalalar, ko'pincha, Sovet davrining ideologik va siyosiy nuqtai nazaridan yoritilgan, shuning uchun asarlarni o'rganishda tarixiy kontekstni hisobga olish muhimdir. O'zbekiston tarixiga oid bu kabi materiallarni o'rganish uchun arxiv hujjatlari, tarixiy kitoblar va ilmiy maqolalardan foydalanish mumkin.

Sotsializmga shaxsiy mulkchilikni bartaraf etish va iqtisodiy resurslarni ijtimoiy mulkchilikka o'tkazish jarayoni tarixiy jihatdan quyidagi asosiy yillar va voqealar bilan bog'liqdir:

1. 1917–1918: Oktabr Inqilobi va Erkin Mulchilikni Bekor Qilish 1917: Oktabr Inqilobi natijasida Sovet Ittifoqida sotsialistik tartib o'rnatildi. Bolsheviklar hukumatga kelishi bilan shaxsiy mulkchilikni bartaraf etish jarayoni boshlangan. 1918: 1918 yil 27 oktyabrda qabul qilingan "Yer va boshqa ishlab chiqarish vositalari to'g'risida"gi qaror bilan yer mulkini davlat ijtimoiy mulkiga aylantirish tartibi o'rnatildi. Shuningdek, yer va ishlab chiqarish vositalarini kollektivlashtirish jarayonlari boshlandi.

2. 1920–1921: Davlat Mulchini Qo'lga Olish 1920: Sovet hukumati dehqonchilik va qishloq xo'jaligida davlat mulkini o'rnatishni davom ettirdi. Sovet hukumatining "Sovxozlar to'g'risida"gi qarori qabul qilindi, bu davlat fermalarini tashkil etish va kollektiv dehqonchilikni rivojlantirishni maqsad qildi. 1921: Sotsialistik inqilobdan so'ng, shaxsiy mulkchilikni bartaraf etish jarayoni davom etdi. Shaxsiy yer mulkchiligiga qarshi kurash, ishlab chiqarish vositalarini davlat va kollektivlarga o'tkazish amalga oshirildi.

3. 1929–1930: Kollektivlashtirishning Kengayishi 1929: Sovet hukumati kollektivlashtirishni tezlashtirish uchun "Kollektivlashtirishning Dastlabki Bosqichlari" dasturini e'lon qildi. Bu yil kollektivlashtirish siyosati kuchaytirildi, "kulaklarni" (boy dehqonlar) bartaraf etish va qishloq xo'jaligini davlat nazoratiga o'tkazish jarayoni boshladi. 1930: "Kollektivlashtirishni davom ettirish to'g'risida"gi qaror qabul qilindi. Bu qaror bilan davlat mulkini ko'proq qamrab olish va kollektivlar

sonini oshirish maqsad qilindi. Shu yil kollektivlashtirish jarayonida yuzaga kelgan muammolarni bartaraf etishga qaratilgan chora-tadbirlar qoʻllanildi.

4.1935–1937: Kollektivlashtirish Natijalari va Muammolar1935: Kollektivlashtirish jarayonining dastlabki natijalari tahlil qilindi. Bu davrda qishloq xoʻjaligi ishlab chiqarishining pasayishi va ijtimoiy muammolar yuzaga keldi.1937: Kollektivlashtirish jarayoni davomida ijtimoiy va iqtisodiy muammolar, jumladan, ochlik va resurs yetishmasligi muammolari yuzaga keldi.

5. 1940–1950: Kollektivlashtirishning Tuzilishi va Yangi Davr1940: Ikkinchi jahon urushi davrida kollektivlashtirish natijalari tahlil qilinib, qishloq xoʻjaligi ishlab chiqarishining koʻrsatkichlari yaxshilanishi kerakligi belgilandi.1950: Kollektivlashtirish siyosati yanada kuchaytirildi, sovxozlar va kolxozlar faoliyatini optimallashtirish va qishloq xoʻjalik ishlarini samaraliroq boshqarish boʻyicha yangi chora-tadbirlar ishlab chiqildi.

Xulosa:Sotsializm da shaxsiy mulkchilikni bartaraf etish va iqtisodiy resurslarni ijtimoiy mulkchilikka oʻtkazish jarayoni Sovet Ittifoqining iqtisodiy siyosatining asosiy qismi boʻldi. Bu jarayon 1917-yildan boshlangan va 1930-yillarda intensiv rivojlanib, keyingi yillarda turli oʻzgarishlarga uchragan. Shaxsiy mulkchilikni bartaraf etish orqali Sovet hukumati iqtisodiy faoliyatni davlat nazoratiga olish va sotsialistik tartibni oʻrnatishga intildi, lekin bu jarayon koʻplab ijtimoiy va iqtisodiy muammolarni keltirib chiqardi.

Foydalanilgan adabiyotlar roʻyxati:

1. Oʻzbekiston tarixi (1975) – Oʻzbekiston Respublikasi Fanlar Akademiyasi, Tashkent.
2. Sovet Ittifoqi davrida Oʻzbekistonda qishloq xoʻjaligi – Mirzayev, A. (2000). Oʻzbekiston Respublikasi Fanlar Akademiyasi.
3. Kollektivlashtirish jarayoni: tarixiy tahlil – Abdullayev, Sh. (2010). "Qishloq xoʻjaligida kollektivlashtirish: nazariy va amaliy jihatlar". Oʻzbekiston Respublikasi Oliy taʼlim vazirligi.
4. Sovet Ittifoqida qishloq xoʻjaligi – Jones, S. (1997). "The Soviet Agrarian Economy: Structure and Performance". Cambridge University Press.
5. Oʻzbekistondagi qishloq xoʻjaligi islohotlari – Karimov, I. (1992). "Oʻzbekistonda qishloq xoʻjaligi islohotlari: muammolar va yechimlar". Tashkent.

6. O‘zbekiston qishloq xo‘jaligida ijtimoiy o‘zgarishlar – Rakhmonov, M. (2015). "O‘zbekistonda qishloq hayoti va ijtimoiy taraqqiyot". O‘zbekiston Respublikasi Fanlar Akademiyasi.

7. Sovet Ittifoqidagi kollektivlashtirish va uning oqibatlarini – Aivazov, T. (2003). "Kollektivlashtirish va qishloq xo‘jaligi: Sovet tajribasi". Tashkent: Sharq.

8. O‘zbekistonda qishloq rivojlanishi va kollektivlashtirish – Askarov, B. (2018). "Tarixiy kontekstda O‘zbekistonda kollektivlashtirish: saboqlar va xulosalar". Toshkent.

**Research Science and
Innovation House**